

УДК 82.09

Урезченко В. – ст. гр. АФ-41

Тернопільський національний педагогічний університет ім. В.Гнатюка

ПРОБЛЕМА ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ В ОЦІНЦІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРИТИКІВ ТЕОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ

Науковий керівник: викладач Боднар О.І.

Еволюція розвитку літератури ХХ століття зазнала значних соціальних, політичних і власне мистецьких коливань. Діалектична єдність внутрішніх і зовнішніх факторів літературного процесу дала поштовх для розвитку міжнаціональних зв'язків, міждисциплінарних щеплень та доповнює традиційну і новаторську інтерпретаційну картину в новітньому поступі сучасного літературознавства.

Результативним і динамічно доміантним етапом розвитку сучасного літературознавства і літературної компаративістики є закономірне звернення до феномену інтертекстуальності, який на сьогодні набуває інтенсивних дискусійних обертів як модерне явище постмодернізму.

Поняття інтертекстуальності (фр. «intertextualite», англ. «intertextuality») запровадила Юлія Крістева. В основу поняття було покладено тезу про те, що «будь-який текст – це всотування і трансформація якого-небудь іншого тексту».

Вагомий внесок у розвиток інтертекстуальності й інтертексту було зроблено французьким літературознавцем, структуралістом і постструктуралістом Роланом Бартом. Учений запропонував теоретичне обґрунтування поняттям «твір» і «текст», і саме «текст» повинен стати об'єктом уваги літературознавця, висунувши принцип «читання-письма» замість герменевтичної інтерпретації. За словами І. П. Ільїна світ із погляду інтертекстуальності постає як величезний текст, у якому все колись було вже сказано, а нове є можливим тільки за принципом калейдоскопу, коли змішування певних елементів дає нові комбінації.

Ж. Женнет у своїх «Палімпсестах. Література в другому ступені» дав типологічну класифікацію видів інтертекстуальності, виділивши інтертекстуальність як цитату, алюзію, плагіат, паратекстуальність, тобто коментар у тексті, що включає передмову, післямову, епіграф; метатекстуальність, коли в одному тексті існують коментарі стосовно іншого тексту; гіпертекстуальність, що характеризується відносинами між текстом Б із раніше створеним текстом А та архітекстуальність, яка виступає як сукупність правил, згідно з якими було створено текст.

Одним із завдань інтетекстології є знаходження безпосередніх, базових зв'язків між текстами, перенесення одного тексту в інший та виявлення формування нового тексту. Адже на думку Л. Женні, інтертекстуальність оприявнюється тоді, коли ми в змозі виявити в тому чи іншому тексті такі елементи, які були структуровані ще до їх виникнення і є творчим опрацюванням, що включає асиміляцію і трансформацію великої кількості текстів.

Проблеми міжтекстової взаємодії «чужого слова» й свого за останні десятиліття набули особливого значення. На сьогоднішньому етапі аналіз творчості письменника із застосуванням методології та інструментарію інтертекстуальності є одним з найперспективніших способів оцінки вартості мистецького твору, а відтак й усієї творчості конкретного письменника, літературної доби, національної літератури та світової літератури загалом.